

SociAl competences
and FundamEntal Rights
for preventing bullying

safer

SAFER - БИЛТЕН - БРОЈ 5 - ДЕКЕМВРИ, 2023 ГОДИНА

THE SAFER PROJECT

Број на проектот: 621528-EPP-1-2020-1-IT-EPPKAZ-IPI-SOC-IN

Биди херој
кој
гарантира
дека никој
на училиште
нема да
малтретира!

ВО ОВОЈ БРОЈ

1

ПРЕГЛЕД

2

НАПРЕДОК
на проектот

- Пилот програма во училиштата
- Гласот на учениците
- Подготовка на завршната конференција

3

ЧЕТВРТИ
СОСТАНОК ВО
ЖИВО

Кофинансиран од
Ерасмус+ програмата
на Европската Унија

ПРЕГЛЕД

1

Добредојдовте во 5-тото издание на Билтенот **ПОБЕЗБЕДНИ!**

ПОБЕЗБЕДНИ - социјални компетенции и фундаментални права за спречување на малтретирањето“ е тригодишен проект финансиран од програмата Еразмус+ (КАЗ-Социјална вклученост и заеднички вредности: придонес во областа на образованието и обуката) на Европската Унија која има за цел да развие и спроведе иновативен метод за спречување на училишното насилство и малтретирањето и поттикнување инклузивно образование.

Проектот е координиран од Фондацијата Hallgarten Franchetti Centro Studi Villa Montesca

од Италија во партнерството со Giunti Psychometrics Srl (Италија), Кипарската опсерваторија за училишно насилство - Кипарски педагошки институт (Кипар), Центар за интеркултурен дијалог (Северна Македонија), Здружението Родители (Бугарија), Универзитетот во Алгарве (Португалија), Европската мрежа против булинг (Белгија) и Регионалната дирекција за основно и средно образование на Крит (Грција). Во рамки на проектот беа развиени материјали за обука за наставници, родители, ученици и членови на образовната заедница.

Биди херој кој гарантира дека никој на училиште нема да малтретира!

НАПРЕДОК на проектот

Во овој Билтен, ќе дознаете повеќе за:

Пилот
фазата на
ПОБЕЗБЕДНИ

Гласот на
учениците

Подготовка
на завршната
конференција
во Брисел

А. Пилот програма

i Италија

Фондацијата Villa Montescа активно вклучи над 300 ученици од шест училишта во Италија, три основни училишта, едно предсредно училиште и две средни училишта (ученици на прва година) во пилот-програмата во која се користат едукативните материјали изработени во проектот **ПОБЕЗБЕДНИ**. Ја започнавме пилот програмата со училиштата во февруари 2023 година, завршувајќи во јуни 2023. Повеќето од вклучените училишта работат на **ПОБЕЗБЕДЕН** пристап за втората година, почнувајќи од септември и завршувајќи на крајот на учебната година, дури и по завршување на проектот. Ова продолжение сведочи за позитивното влијание што пилот програмата го постигна во својот прв дел. Наставниците и училишниот персонал споделија мислење дека овој пристап треба да се прошири за да биде уште поефективен: вештините треба да станат целосно вградени низ наставните програми во сите поставки и имплементирани од сите - со други зборови, да се инфилтрираат во училишниот екосистем.

Понатаму, она што беше многу ценето е фактот дека пристапот **ПОБЕЗБЕДНИ** ги води учениците кон откривање стратегии кои најдобро функционираат за нив - стратегии кои се специфични за емоциите и контекстот, персонализирани и културолошки респонзивни.

Компонентите на **ПОБЕЗБЕДНИ** варираат, одразувајќи ја уникатната природа на секое училиште или образовна средина. Не се смета за традиционален превентивен пристап заснован на „учење за“ факторите кои влијаат на малтретирањето и благосостојбата, туку **ПОБЕЗБЕДНИ** става поголем акцент на учениците кои активно „учат за“. Во овој поглед, прирачниците **ПОБЕЗБЕДНИ** дадоа и ќе продолжат да даваат силна поддршка во спроведувањето на стратегиите за спречување на малтретирањето внатре и надвор од училиштето. Да, бидејќи друг елемент што вреди да се спомене е улогата на заедницата и методот **ПОБЕЗБЕДНИ** докажува дека на малтретирањето најдобро се пристапува ако се смета како социјално прашање во контекст на:

- училиштето, семејството, заедницата и општествените односи
- очекувањата, вредностите и структурите на општеството.

Забележавме дополнителни значајни влијанија, како што е фактот дека свеста за малтретирањето ги поттикнува учениците ефективно да ја препознаат, спречат и да се справат со оваа појава. Понатаму, важноста за позитивната училишна клима е докажана од страна на учениците и наставниците и пристапот на проектот **ПОБЕЗБЕДНИ**

целосно ја зема предвид. Би сакале да заклучиме со она што еден од директорите го истакна: **ПОБЕЗБЕДНИ** ни даде можност да го ревидираме „чувството“ на престојот во училиште, што може да произлезе од поздрав, начин на кој се решаваат проблемите или како учениците работат заедно; позитивна клима е „срцето и душата“ на училиштето, неговиот „квалитет и карактер“. Тој е силна компонента за спречување на малтретирањето.

ii Кипар

Пилот фазата на програмата **ПОБЕЗБЕДНИ** во Кипар траеше од декември 2022 година до јуни 2023 година. Во текот на овие месеци, едукативниот материјал развиен во рамките на програмата се спроведуваше во училиштата, под координација на Кипарската опсерваторија за училишно насилство. Над 260 ученици, 35 наставници и многу родители/членови на образовната заедница, од три училишта кои учествуваа во пилот фазата во Кипар - Dimotiko Egkomis 1 (KB) и Dimotiko Aglantzias 3 во Никозија, како и Гимназија Apostolou Pavlou во Пафос - беа активно вклучени во имплементацијата.

За време на работилниците и презентациите што се одржаа за наставниците беше претставена теоретската заднина на програмата **ПОБЕЗБЕДНИ**, заедно со темата за малтретирање (булинг), со паралелно поврзување и вградување со содржината на Водичот за наставници. Наставниците покажаа голем интерес и активно учествуваа во работилниците, стекнувајќи знаења и искуство кое придонесе за поефективно спроведување на активностите во нивната училишница.

Слично на тоа, сите ученици со ентузијазам учествуваа во активностите спроведени во и надвор од училишницата. Вкрстено-тематското спроведување на активностите од страна на наставниците придонесе за зајакнување на вештините на децата, како и за нивно зајакнување за малтретирање. Децата, преку практични примери и искуствени работилници, беа информирани за видовите на малтретирање и како можат да се спротивстават на ваквите инциденти и да спречат да им се повторат на нив и на оние околу нив, покажувајќи ги вредностите за кои се залага **ПОБЕЗБЕДНИ**. Дополнително, тие се здобија со знаења, вештини и вредности кои им овозможија да станат силни херои во побезбедна и инклузивна училишната средина со нулта толеранција кон малтретирањето.

Воедно, учениците со придонесот на своите наставници и најдобро искористување на нивниот талент, инспирација и креативност компонираа песни и видеа, сликаа ѕидови и креираа постери, печат на маици со свои пораки против малтретирање, пишуваа приказни, организираа тематски денови и организирани креативни активности за време на паузата.

Покрај тоа, наставниците и учениците од трите училишта го посетија Претставничкиот дом во Никозија и се сретнаа со амбасадорката на програмата во Кипар, претседателката на Претставничкиот дом, г-ѓа Анита Деметриу. Забележано е дека г-ѓа Деметриу учествувала во едно од видеата продуцирани од децата. Самата претседателка по дискусијата со децата изјави дека „Постојат изгледи за подобар свет. Разговарајќи со нашите студенти, идентификуваме, уште еднаш, дека клучот за спречување и борба против малтретирањето, освен во зајакнувањето на законодавната рамка, лежи во образованието, во воспитувањето на децата со емпатија, за да го почитуваат човековото постоење и да ја прифаќаат различноста.“

Конечно, за време на пилот фазата, важно беше и учеството на родителите и членовите на образовната заедница. Силните и здрави врски беа промовирани преку предавања, семинари, работилници и активности со децата.

Како заклучок, имплементацијата на пилот програмата **ПОБЕЗБЕДНИ** во Кипар се смета за успешна, бидејќи се постигнати сите поставени цели и слоганот: „Биди херој кој гарантира дека никој на училиште нема да малтретира!“ преовладуваше во сите аспекти на спроведените акции. Учениците, наставниците и членовите на образовната заедница беа воодушевени и изразија подготвеност да продолжат со спроведување на програмата во текот на следната учебна година.

iii Северна Македонија

Пилот фазата на проектот SAFER во Куманово, Северна Македонија означи значајна пресвртница во промовирањето на побезбедна и поинклузивна образовна средина. Спроведена во две училишта со учество на 50 ученици, активностите беа инструментални за подигање на свеста за малтретирањето и зајакнување на учениците ефективно да го препознаат, спречат и да го решат ова распространето прашање.

Во текот на активностите, учениците навлегуваа во различни теми, вклучително и дефинирање на малтретирањето (булингот) како феномен, идентификување на неговите различни форми, препознавање на алармантни ситуации и развивање емпатија преку интерактивни вежби. Пона-

таму, тие ги зајакнаа своите вештини за креативно размислување, вежбаа слободно изразување на мислата и го научија значењето на заедничкото решавање проблеми. Ентузијастичкиот ангажман на учениците ја нагласи влијателната природа на овие активности за поттикнување на подлабоко разбирање на комплексноста на малтретирањето и неговите ефекти.

Конкретните резултати произлезени од активностите се јасен показател за нивната ефикасност. Учениците се стекнаа со зголемена свест за преовладувачките предрасуди и митови поврзани со малтретирањето и се опремија со алатки за ефективно да ги оспорат и отфрлат таквите заблуди. Тие се стекнаа со подлабоко разбирање за негативните последици од малтретирањето, што им овозможи да препознаат и да се справат со потенцијално штетните ситуации. Понатаму, активностите ги поттикнуваа учениците да се залагаат за себе и за другите, негувајќи култура на поддршка и солидарност во училишната заедница.

Вредно да се напомене од пилот фазата е откритието дека првичното верување на студентите дека во нивниот клас нема малтретирање подоцна се испостави за неточно. Како што сподели еден наставник, „Интересно беше што на почеток сите ученици од паралелката каде што ги реализиравме активностите мислеа дека нема малтретирање во нивниот клас, сите се сакаат и никој никого не малтретира. Но, во текот на активностите заедно дознавме дека фактот дека меѓу нив немало никакво малтретирање, за жал, не е точно. Тие всушност немаа сила да се изразат или тоа не беше препознатливо“. Ова сведоштво сликовито го илустрира трансформативното влијание на активностите од програмата во откривањето на скриените појави на малтретирање и негување безбеден простор за отворен дијалог.

На крајот, наставниците кои ги реализираа овие активности беа длабоко импресионирани од ефикасноста на употребените прирачници. Тие изразија силна желба за поширока имплементација на овие ресурси во сите училишта, препознавајќи го нивниот методолошки и дидактички пристап како клучен во негувањето

трајни знаења и вештини за идентификување, спречување и справување со малтретирањето. Тие продолжија со спроведување на активностите со други паралелки по завршувањето на пилотирањето.

iv Bulgaria

Здружението Родители (Бугарија) активно ја започна пилот-програмата која ја содржи методологијата **ПОБЕЗБЕДНИ** и едукативните материјали меѓу учениците во трите партнерски училишта на почетокот на тековната учебна година. Пред започнувањето на програмата, тимот на Здружението Родители реализираше неколку работилници за обука за наставниците со цел да ја претстави филозофијата и методологијата на сеопфатниот пристап на **ПОБЕЗБЕДНИ**. Шестте обуки обезбедија знаење, насоки и поттикнаа отворени дискусии за темата за агресија и малтретирање во училиште и онлајн и сите предизвици со кои се соочуваат наставниците овој поглед, вклучително и оние кои се однесуваат на родителите во врска со случаите на малтретирање. Поради бројните предизвици со кои се соочуваат наставниците, вклучително и како да започнат позитивен и ефективен разговор со децата и родителите за прашањата за малтретирање, тимот на Здружение Родители останува активно вклучен во текот на фазата на имплементација и им понудивме дополнителна поддршка на наставниците со пилотирање на сесиите во некои од часовите и во пракса да им покажеме како реагираат учениците од различни возрасти на различните инструменти од прирачниците. Ќе останеме на располагање на сите наставници за да им обезбедиме помош кога им е потребна во текот на целиот процес.

Секое училиште коешто учествуваше ја започна програмата во мај 2023 година со анонимна анкета, со цел да се оцени моменталната слика и на крајот од спроведувањето на програмата да се измери постигнатата промена во начинот на размислување на учениците и нивното однесување. Секое училиште имаше избрано 3-4 паралелки, дел од кои ќе бидат предмет на интервенција, а дел контролна група, составени од ученици кои не се вклучени во интервенцијата.

Сите тие го пополнија специјално дизајнираниот прашалник кој ги оценува нивните знаење, став, емоции и набљудување над училишната средина во врска со малтретирање и агресија. Пилот фазата ќе заврши со излезен прашалник на истите паралелки и контролни групи, која има за цел да го измери ефектот на програмата **ПОБЕЗБЕДНИ** врз учениците и соодветно околината.

Севкупните повратни информации од наставниците и учениците кои учествува се позитивни. Заедничкиот напор полека ја гради посветеноста кај училишниот персонал за развивање побезбедна и нова поддржувачка образовна средина за сите деца.

v Португалија

Возбудени сме да го споделиме нашето учество во проектот **ПОБЕЗБЕДНИ** - Социјални компетенции и фундаментални права за спречување на булинг. Оваа иницијатива, насочена кон спречување на малтретирањето, ја спроведе пилот фазата во четири училишни кластери во Алгарве регионот, во Португалија, во текот на академската година 2022/2023 година.

Во текот на оваа пилот фаза, со вклучување на ученици од од 7мо до 9то одделение, активностите наведени во прирачниците развиени од проектниот тим беа имплементирани. Училиштата позитивно се ангажираа со проектот, а најмалку еден од училишните кластерите ќе продолжи со спроведување на активностите во

оваа учебна година.

Во моментот сме во процес на евалуација на влијанието на проектот, а резултатите се очекуваат да бидат достапни до крајот на оваа година. Усоената методологија беше сеопфатна, следејќи го сеопфатниот училишен пристап и активно вклучени ученици, наставници, училишни психолози, родители и други членови на заедницата. Ние веруваме дека оваа повеќеслојна соработка значително ќе придонесе за создавање побезбедна и поздрава училишна средина.

vi Грција

Регионалната дирекција за основно и средно образованието на Крит активно вклучи преку 130 ученици од пет училишта, од кои четири основни училишта и едно средно училиште, во пилот програмата со едукативни материјали од проектот **ПОБЕЗБЕДНИ**. Започнувајќи во март 2023 година и завршувајќи на 30 мај за Гимназијата и 10 јуни за основните училишта, оваа иницијатива означи значаен чекор кон негување на побезбедна и поинклузивна средина за учење.

Пред започнувањето на програмата, педагошкиот тим организираше работилница за обука за наставниците. Оваа сесија ја воведо филозофијата и методологијата што го поткрепуваат сеопфатниот пристап на **ПОБЕЗБЕДНИ**, обезбедувајќи непроценливи насоки и поттикнувајќи отворени дискусии. Педагошкиот тим остана активно вклучен во текот на имплементацијата, нудејќи им поддршка на наставниците преку искусвени работилници, учество на состаноци за подигање на свеста со родителите и пружање помош кога е потребно.

Секое училиште коешто учествуваше ја започна програмата во март 2023 година со анонимна анкета, дизајнирана за евалуативни цели. И експерименталната група, составена од студенти кои се предмет на интервенција, и контролната група, составена од ученици кои не се вклучени во интервенцијата, пополнија прашалници со кои се мери нивното знаење, чувства, ставови и согледана смисла за училишната средина во врска со малтретирањето. Подоцна, училиштата

избраа активности за искусвени учења приспособени на потребите на нивните ученици, покривајќи теми како што се дефинициите и видовите на малтретирање, човекови права, вредности, решавање на конфликти и ефективна комуникација.

Наставниците беспрекорно ги интегрираа овие лекции со активностите од Работната тетратка за учениците, охрабрувајќи вклучување на родителите преку зададени активности во Водичот за родители и едукативната заедница. Пилот фазата заврши со администрирање на истиот прашалник на двете експериментални и контролни групи, со цел да се измери влијанието на пристапот на **ПОБЕЗБЕДНИ** за малтретирање. Анализата и резултатите од оваа евалуација ќе бидат достапни во наредните недели.

Повратните информации од наставниците и учениците кои учествуваат се претежно позитивни, со извештаи кои ја истакнуваат привлечноста на едукативните материјали кои поттикнуваат критичка мисла. Учесниците покажаа зголемена свест за различни аспекти на малтретирање. Покрај тоа, сите наставници ја изразија нивната желба да продолжат да ги користат прирачниците со дополнителни групи на ученици и им ги препорачаа на своите колеги. Овој заеднички напор ја одразува посветеноста на негувањето побезбедна и поддржувачка образовна средина за сите.

В. Гласот на учениците

“Гласот на учениците” е слободен простор каде што учениците можат да ги претстават своите приказни за малтретирањето и искуства со сајбер-малтретирање и каде е можно да споделуваат мислења и предлози. Социјалната платформа ја гарантира анонимноста на учениците, а експерти и наставници ги проверуваат објавите со цел да се избегне каква било можна злоупотреба на просторот.

За да можат да ја користат платформата, студентите мора да бидат регистрирани. По регистрацијата, новите корисници се слободни да ги презентираат своите мислења и да ги споделат своите приказни и искуства.

На платформата е наведено дека за користење на платформата, треба да се почитуваат следниве правила:

- (1) Учениците мора да се на возраст над 14 години
- (2) Забрането е објавување на навредливи содржини, расистички, навредливи или дискриминаторски, непристојни и спротивставени на законските одредби во сила во врска со заштитата на лични податоци, чест, пристојност и углед.
- (3) Содржините што ги прекршуваат законите за авторски права се забранети.
- (4) Пред да се објават содржините се модерирани од персоналот што управува со платформата.

- (5) Во случај на повреда на овие услови за користење, партнерството **ПОБЕЗБЕДНИ** го задржува правото, по своја дискреција, да не ја објави внесената содржина, за блокирање на авторот на забранетото однесување и, онаму каде што е соодветно, да ги соопштат сите релевантни околности до надлежните органи.

Платформата им овозможува на учениците да комуницираат со експерти за сајбер булинг и булинг и да прашуваат општи, а не лични прашања за ова прашање. Платформата „Гласот на учениците“ е достапна на сите партнерските јазици и учениците можат да комуницираат користејќи го својот мајчин јазик. Сепак, европскиот просторот „Социјален сид“ е достапен за интеракција меѓу сите ученици во сите земји. Во овој простор, од нив ќе биде побарано да комуницираат на англиски.

Платформата ќе биде отворена во февруари 2024 година.

Фондација Hallgarten Francheti - Centro Studi Villa Montesca

С. Подготовка на завршната конференција во Брисел

Итен повик до Европа и општеството да се справат со постојано растечкиот проблем со малтретирањето ќе биде лансиран во проектот финансиран од ЕРАЗМУС+ „**ПОБЕЗБЕДНИ** - Социјални компетенции и фундаментални права за спречување на булинг“ на завршната конференција што ќе се одржи на 13 март 2024 година во Брисел, организирана од Европската мрежа против булинг (EAN)¹.

Со конференцијата ќе претседава г-дин Костас Јанопулос, претседател на Европската мрежа против булинг и претседател на одборот на директори на “Детска насмевка”, Грција, со присуство на сите партнери во проектот **ПОБЕЗБЕДНИ**, заедно со членовите на мрежата од различни европски земји, јавни службеници, институционални чинители од Брисел, академици и професионалци активни во областа на детската заштита.

Булингот (малтретирањето) и неговите различни форми се голема грижа во училиштата и меѓу децата, наставниците, родителите и практичарите и растечкиот степен на проблемот ќе биде истакнат. Булингот треба да биде адресиран не само кај децата, туку и во поширок контекст, додека поддршката треба да се обезбеди и на децата кои малтретираат и на децата кои се малтретирани.

Конференцијата ќе ја нагласи апсолутната итност за решавање на широко распространетиот и сè уште растечки проблем на булинг во нашето општество и ќе истакне голем број препораки до земјите-членки и европските институции за конкретни активности за борба против булинг. **ПОБЕЗБЕДНИ** документот со препораки ќе биде платформа за процес на остварување на оваа цел од внатре Европската мрежа против булинг.

Г-ѓа Марија Рита Брачини, како потпретседател на Европската мрежа против булинг и коорди-

натор на проектот **ПОБЕЗБЕДНИ**, ќе биде таму. Ќе биде презентираан пристапот на сеопфатно училиште и заедницата, што го развиваше проектот **ПОБЕЗБЕДНИ** во текот на последните 2 години од времетраењето на проектот. Освен овој стратешки пристап, конференцијата ќе им понуди на учесниците бројни можности да разменуваат корисни искуства и практични пристапи од сите партнери на проектот **ПОБЕЗБЕДНИ** кои работат со училишните заедници, методи на превенција, како и користење на новата иновативна платформа ГЛАСОТ НА УЧЕНИЦИТЕ, приватен простор каде што учениците можат да ги споделат своите ставови и верувања, да ги изразуваат нивните мисли, чувства и искуства за малтретирањето.

За време на настанот, тим од ученици од различни европските училишта ќе ги презентираат своите директни искуства и ставови за проблемот, начинот на кој тие се справуваат со инциденти со малтретирање во нивната училишна средина во ситуации кога малтретираат, се малтретирани или се сведоци.

Европска мрежа против булинг

¹ Европската мрежа против булинг е основана во 2014 година како резултат на проект финансиран од ЕУ (Daphne III) и официјално е регистриран во Брисел во март 2015 година. Европската мрежа против булинг е активна мрежа на организации кои работат во Европа и пошироко за борба против булингот и насилството во училиштата. Денес се состои од 22 членки од 14 европски земји (Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Кипар, Грција, Унгарија, Ирска, Италија, Литванија, Малта, Северна Македонија, Романија, Шпанија и Обединетото Кралство).

ЧЕТВРТИ СОСТАНОК ВО ЖИВО

3

Четвртиот Транснационален проектен состанок на **ПОБЕЗБЕДНИ** се одржа во Скопје, Северна Македонија, на 25 и 26 Октомври 2023, а домаќин беше Центар за интеркултурен дијалог. Сите партнери на проектот **ПОБЕЗБЕДНИ** патуваа од шест земји (Грција, Италија, Бугарија, Португалија, Кипар и Белгија) да разговараат за напредокот на имплементацијата на проектот.

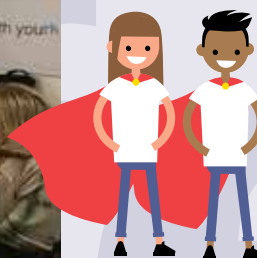
За време на средбата, партнерите го презентираа и финализираа постигнатиот напредок до денес, на секој работен пакет, според одговорностите на секој партнер. Понатаму, тие ги презентираа активностите што се организираа во секоја земја во врска со пилот фазата во училиштата. Сите презентации беа полни со активности на учениците, инспирирани креации и други дејствија спроведени според од училишната заедница против малтретирањето. Сите

партнери беа желни да продолжат со спроведување на различни акции и да ја воспостават соработката и со други училишта, со цел да се обезбеди одржливост на проектот.

Конзорциумот, исто така, разговараше и за онлајн платформата за дискусија „Гласот на учениците“ и подготовката на Завршната конференција што ќе се одржи во Брисел на 13 март 2024 година, со учество на наставниците, учениците и родителите кои беа вклучени во спроведување на проектот.

Конечно, конзорциумот размени идеи во врска со нацртот на „Документот со препораки и поддршка за реформи во политиката против малтретирање“.

Тимот на Кипарската опсерваторија за училишно насилство

safer

Дознајте повеќе за проектот ПОБЕЗБЕДНИ

www.safer-erasmus.eu

<https://www.facebook.com/preventingbullyingsafer>

https://www.instagram.com/safer_project/

**Биди херој кој гарантира
дека никој на училиште
нема да малтретира!**